

**Božo Goluža, *Povijest Crkve*, Teološki institut,
Mostar, 1998. godine**

U 1998. godini pojavila se iz tiska pozamašna knjiga *Povijest Crkve* profesora crkvene povijesti na Vrhbosanskoj visokoj filozofsko-teološkoj školi u Sarajevu, na Teološkom institutu u Mostaru i na Pedagoškom fakultetu u Mostaru dr. don Bože Goluže, inače svećenika trebinjsko-mrkanske biskupije. Knjiga je izašla u biblioteci *Verbum* Teološkog instituta u Mostaru, kojemu je pročelnik dr. don Ante Pavlović, a zamjenik autor knjige o kojoj je ovdje riječ.

Dr. Božo Goluža je, predajući studentima teologije u Sarajevu, uspio kroz nekoliko godina napisati tu knjigu. Služio se mnogim povijesnim knjigama i raspravama, a posebno opsežnim djelom *Storia della Chiesa*, koje je na talijanski prevedeno s njemačkog originala *Kirchengeschichte* dvojice autora Karla Bihlmeyera i Hermanna Tüchlea. Novost Golužine knjige je u tome što je u nju ukomponirana i povijest Katoličke crkve u Hrvata, a u tome mu je najviše pri ruci bila knjiga Josipa Buturca i Antuna Ivandije *Povijest Katoličke crkve među Hrvatima*. Strani autori, pišući o općim problemima u Crkvi, redovito zaobilaze naše prilike, pa čak i krupna crkvena pitanja, kao što su, npr., o svetoj braći Ćirilu i Metodu koji su u liturgiju na slavenskom tlu uveli narodni jezik (starocrkvenoslavenski, iz kojega će se postupno razviti nacionalni jezici među kojima je i hrvatski) uz papino odobrenje. Mi imamo i najstarije prijevode Biblije na tome jeziku i kasnije na svome, hrvatskome, što je također vrijedno spomena i u općoj crkvenoj povijesti.

Kad je u pitanju podjela crkvene povijesti, pisac se priklanja onim autorima koji je dijele na četiri dijela: *starokršćansko doba* (od rođenja Isusa Krista do 7. stoljeća, a središnji događaj dodjela slobode Crkvi 313. godine dijeli to razdoblje na dva dijela), *srednjovjekovno doba* (od 7. stoljeća do 1294. godine, a pontifikat Grgura VII. od 1073. do 1085. dijeli ga na dva dijela), *novovjekovno doba* (prva etapa od Lutherove pobune 1517. godine, preko avinjonskog sužanjstva, do obnove papina ugleda u 15. stoljeću; druga etapa obuhvaća protestantsku reformaciju i konsolidaciju Katoličke crkve do Vestfalskog mira 1648. godine) i *moderno doba* (od 1648. godine do danas).

Na kraju knjige 15 povijesnih karata olakšava nam vizualno promatranje pojedinih povijesnih razdoblja i velikih društveno-političkih sustava.

Knjiga je zahtjevna i traži koncentraciju prilikom čitanja jer je puna podataka. Poticajna je u razmišljanju o Crkvi kao mističnom tijelu Kristovu, o udjelu ljudskome u stvaranju jakih povijesnih pomaka i teških promašaja, o ulozi Duha Božjega u cjelokupnom vodstvu Crkve i sl.

Kod nas nije prije bilo takve povijesne knjige o Crkvi, pogotovo što u njoj nalazimo usporednu povijest Crkve u hrvatskom narodu. Stoga je preporučujemo svima zainteresiranima.

Don Ilija DRMIĆ